

**MINISTERSTWO
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 12 stycznia 2022 r.

Znak sprawy: DHZ.zch.870.170.2021

**Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady
Izb Rolniczych**

Dotyczy: wniosków Lubelskiej, Podkarpackiej oraz Podlaskiej Izby Rolniczej

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 21 grudnia br. znak KRIR/JM/1182/2021 uprzejmie informuję, co następuje.

Komisja Europejska (KE) ustanawia regionalizację na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/605¹ obejmującą: obszar objęty ograniczeniami I, obszar objęty ograniczeniami II oraz obszar objęty ograniczeniami III.

Rozporządzenie wykonawczego Komisji (UE) 2021/605 zapewnia podejście oparte na regionalizacji, które należy stosować dodatkowo oprócz środków zwalczania chorób ustanowionych w rozporządzeniu delegowanym (UE) 2020/687² i zawiera wykaz obszarów objętych ograniczeniami w państwach członkowskich, w których wystąpiły ogniska ASF u świń lub u dzików lub narażonych na ryzyko z powodu bliskości takich ognisk. Obszary te są różnicowane w zależności od sytuacji epidemiologicznej i poziomu ryzyka.

Dostosowanie wielkości poszczególnych obszarów wymienionych w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/605 wymaga ze strony Komisji w pierwszej kolejności przeprowadzenia dialogu z zainteresowanym państwem członkowskim,

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiające szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. UE L 129 z 15.04.2021, str. 1, z późn. zm.);

² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/687 z dnia 17 grudnia 2019 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 w odniesieniu do przepisów dotyczących zapobiegania niektórym chorobom umieszczonym w wykazie oraz ich zwalczania (Dz. Urz. UE L 174 z 03.06.2020, str. 64, z późn. zm.)

na którego terytorium konieczne jest ustalenie obszarów objętych restrykcjami. W Polsce kompetencje do negocjowania z KE w tym zakresie przysługują Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Następnie propozycja KE poddawana jest pod głosowanie wszystkich państw członkowskich UE.

Pragnę zapewnić, że Polska (Główny Lekarz Weterynarii) sukcesywnie przedkłada KE wnioski dotyczące ograniczania zasięgu obszarów objętych ograniczeniami z powodu ASF³ i podejmuje negocjacje w tym zakresie.

Odnosząc się do kwestii redukcji populacji dzików należy wskazać, że jest ona realizowana na terytorium Polski w pierwszej kolejności w ramach planowej gospodarki łowieckiej, za którą odpowiada Minister Klimatu i Środowiska i – uzupełniająco – poprzez wykonywanie odstrzałów sanitarnych nakazanych w drodze rozporządzeń powiatowego lekarza weterynarii (PLW) lub wojewody i wykonywanych przez myśliwych.

W ramach uzupełniającego odstrzału sanitarnego na obszarze kraju 302 225 dziki, a w przypadku województwa podkarpackiego, w ramach odstrzału sanitarnego, pozyskano dotychczas 13 697 dzików⁴.

Ponadto, w ostatnim czasie Główny Lekarz Weterynarii określił także uzupełniające środki dotyczące odstrzału sanitarnego w odniesieniu do regionów o wysokiej koncentracji trzody chlewnej. Działania te mają w konsekwencji ograniczyć presję wirusa w środowisku w powiatach, w których utrzymywanych jest ponad 150 tys. świń. Minister Klimatu i Środowiska wydał polecenie łowczym okręgowym oraz Lasom Państwowym o takim dodatkowym, uzupełniającym, odstrzale. Trwa realizacja tego odstrzału.

Odnosząc się do kwestii bioasekuracji, należy zaznaczyć, że stosowanie się przez hodowców do określonych w przepisach wymagań jest jedną z podstawowych metod zabezpieczenia przed przeniesieniem choroby do i z gospodarstwa, niezależnie od jego wielkości i liczby utrzymywanych w nim świń. W przypadku gospodarstw nie stosujących się do zasad bioasekuracji lub stosujących te zasady w ograniczonym zakresie, rośnie ryzyko zawleczenia choroby do takiego gospodarstwa, co w konsekwencji może zakończy się wystąpieniem choroby u świń i koniecznością wyznaczenia ogniska choroby. W takim przypadku niezależnie od wielkości danego gospodarstwa wprowadzane są restrykcje i ograniczenia dotyczące wszystkie gospodarstwa na danym obszarze. Dlatego też małe

³ Takie obszary są wskazane w załączniku I do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiającego szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń (Dz. Urz. UE L 129 z 15.4.2021, str. 1, z późn. zm.).

⁴ Od lutego 2020 r. do 3 stycznia 2022 r. – wg danych GIW

gospodarstwa, które będą chciały dalej funkcjonować, muszą również dostosować się do obowiązujących wymagań w zakresie bioasekuracji.

W odniesieniu do kwestii wypracowania mechanizmów sprzedaży wieprzowiny i wyrobów z mięsa wieprzowego przeznaczonych do spożycia przez ludzi, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wprowadziło już uregulowania prawne z zakresu bezpieczeństwa żywności umożliwiające sprzedaż takich środków spożywczych przez rolników bezpośrednio konsumentom.

Wykorzystując możliwości jakie daje prawo żywnościowe Unii Europejskiej opracowano akty prawa krajowego wprowadzające ułatwienia dla polskich rolników prowadzących produkcję m. in. mięsa wieprzowego, na lokalny rynek w ramach krótkich łańcuchów dostaw.

W aktualnym stanie prawnym produkcja wieprzowiny w gospodarstwach rolnych i jej zbywanie bezpośrednio konsumentom, z wykorzystaniem możliwych do wdrożenia w krajowym porządku prawnym uproszczonych wymagań sanitarno – higienicznych, może się odbywać w ramach następujących form działalności: **rolniczy handel detaliczny (RHD)**, działalność marginalna, lokalna i ograniczona (MLO) oraz handel detaliczny. Warto podkreślić, że obecnie w polskim Parlamencie prowadzone są prace legislacyjne nad wprowadzeniem kolejnych uproszczeń i ułatwień dla rolników prowadzących RHD.

Zgodnie z przepisami prawa żywnościowego, ubój zwierząt gospodarskich kopytnych, w tym świń, przeprowadzany w celu wprowadzenia na rynek pozyskanego mięsa, powinien odbywać się, co do zasady, w zatwierdzonej rzeźni. W związku z tym, producenci trzody chlewnej, którzy zamierzają ubijać zwierzęta w miejscu ich pochodzenia lub przeprowadzać dalszy rozbiór pozyskanego mięsa, w celu wprowadzenia go na rynek, mogą rozważyć założenie własnej rzeźni, np. rzeźni o małej zdolności produkcyjnej położonej na terenie gospodarstwa.

W prawie krajowym⁵ przewidziano wiele ułatwień, tj. pewnego rodzaju odstępstw od przepisów unijnych z zakresu bezpieczeństwa żywności – krajowych środków dostosowujących, wspierających rozwój małych zakładów, takich jak:

⁵ rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 grudnia 2019r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw (Dz. U. z 2020r. poz. 56), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w rzeźniach o małej zdolności produkcyjnej (Dz. U. Nr 98, poz. 630), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie niektórych wymagań weterynaryjnych, jakie powinny być spełnione przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego w określonych zakładach o małej zdolności produkcyjnej (Dz. U. Nr 98, poz. 629), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 lipca 2007 r. w sprawie ogólnych odstępstw od wymagań higienicznych w zakładach produkujących żywność tradycyjną pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2015 r. poz. 394).

- rzeźnie o małej zdolności produkcyjnej, położone na terenie gospodarstw, tzw. „rzeźnie rolnicze” lub
- inne rzeźnie o małej zdolności produkcyjnej, lub
- zakłady o małej zdolności produkcyjnej prowadzące rozbiór mięsa lub produkcję mięsa mielonego lub surowych wyrobów mięsnych, lub
- zakłady produkujące żywność tradycyjną pochodzenia zwierzęcego.

Szczegółowe informacje na temat przepisów prawa żywnościowego dotyczących ww. rolniczego handlu detalicznego, działalności MLO oraz rzeźni o małej zdolności produkcyjnej, położonych na terenie gospodarstw, są udostępnione na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁶, a także na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii⁷.

Na stronie internetowej GIW dostępny jest również poradnik dla rolników zawierający m. in. informacje na temat procesu zatwierdzania rzeźni rolniczych w organach Inspekcji Weterynaryjnej pt. „Wymagania weterynaryjne przy prowadzeniu rzeźni rolniczej. Informacja dla rolników”⁸.

Natomiast informacji na temat przepisów prawa żywnościowego odnoszących się do handlu detalicznego można zasięgnąć w Głównym Inspektoracie Sanitarnym lub w powiatowej stacji sanitarno-epidemiologicznej.

Dodatkowo, należy podkreślić, że 9 września 2021r. weszły w życie nowe przepisy UE⁹, obowiązujące wprost we wszystkich państwach członkowskich UE, które regulują kwestię uboju w gospodarstwie pochodzenia, m.in. trzody chlewnej, innego niż ubój z konieczności. Zgodnie z tymi przepisami, dopuszcza się, pod pewnymi warunkami, przeprowadzenie uboju w gospodarstwie niewielkiej liczby zwierząt (w przypadku świń – 6 sztuk) za zgodą właściwego organu (w Polsce organem tym jest właściwy powiatowy lekarz weterynarii).

Odnosząc się do odszkodowań, to zasady i warunki ich przyznawania, uregulowane zostały w art. 49 ww. ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421). Zgodnie z ww. przepisem, za (...), zwierzęta, (...) zabite lub poddane ubojowi z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej albo za takie zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez te organy przy

⁶ <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/aktualnosci>

⁷ <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/zywnosc-pochodzenia-zwierzecego>

⁸ <https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/rzeznie-rolnicze>

⁹ rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2021/1374 z dnia 12 kwietnia 2021 r. zmieniające załącznik III do rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 297 z 20.08.2021, str.1)

zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone z nakazu organu IW produkty pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu przepisów o produktach pochodzenia zwierzęcego, jaja wylęgowe, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażaniu. Odszkodowanie przysługuje w wysokości wartości rynkowej zwierzęcia, którą zgodnie z art. 49 ust. 3 ww. ustawy, określa się na podstawie średniej z 3 kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz 2 rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy rzeczoznawców.

Zatem o wysokości ewentualnego odszkodowania w każdym indywidualnym przypadku decyduje zarówno bieżąca sytuacja rynkowa, jak i wysokość średniej kwoty szacowania. Prawo do odszkodowania, jak również jego wysokość, ustalane są w drodze decyzji administracyjnej powiatowego lekarza weterynarii.

Równocześnie uprzejmie informuje, że ewentualne zmiany zasad przyznawania odszkodowań, będą rozpatrywane podczas prac nad projektem ustawy wykonującej przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniającego i uchylającego niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz. Urz. UE L 84 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.).

Odnosząc się do programów pomocowych uprzejmie wyjaśniam, że 4 stycznia 2021 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgodnie z którym:

- Pomoc przeznaczona na bioasekurację (biologiczną ochronę fermy) obejmie przebudowę lub remont pomieszczeń w celu utrzymywania świń w odrębnych, zamkniętych pomieszczeniach, mających oddzielne wejścia oraz niemających bezpośredniego przejścia do innych pomieszczeń, w których są utrzymywane inne zwierzęta kopytne. Rozwiązanie to będzie dotyczyć gospodarstw, w którym utrzymywane jest średniorocznie nie więcej niż 50 sztuk świń.
- Wprowadzone zostaną bardziej korzystne warunki udzielania pomocy dla producentów świń, którzy zaprzestali produkcji w związku z ASF. Chodzi o podwyższenie jednostkowej pomocy z 0,36 zł na 1 zł oraz podwyższenie liczby świń w gospodarstwie z 50 do 200, do których może zostać przyznana pomoc.

- Zmienia się warunki udzielania pomocy na wyrównanie utraconych dochodów ze sprzedaży świń z obszarów objętych ograniczeniami w związku z ASF. Producenci świń, którzy np. zmienili kierunek produkcji z prosiąt na tucznik, będą mogli obliczać utracony dochód za okres, w którym prowadzony jest nowy kierunek produkcji.

Wprowadzona zostanie zasada, że w przypadku spadku produkcji utracony dochód będzie obliczany w odniesieniu do obniżonej produkcji. Wykluczona zostanie także możliwość sprzedaży świń pomiędzy rolnikami.

Producenci rolni będą mogli składać wnioski o udzielenie wsparcia do 28 lutego 2022 r. Jednocześnie, IV kwartał 2021 r. to ostatni kwartał, za który będzie udzielana ta pomoc.

- Wprowadzona zostanie nowa pomoc dla producentów loch, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z COVID-19.

Chodzi o rolników, którzy do 15 kwietnia 2022 r. zgłoszą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oznakowanie świń urodzonych w ich gospodarstwie od 15 listopada 2021 r. do 31 marca 2022 r.

Proponowana pomoc będzie udzielana w wysokości 1 tys. zł do każdego 10 sztuk świń urodzonych w gospodarstwie, jednak nie więcej niż 500 tys. zł dla producenta świń.

- Udzielane będą nieoprocentowane pożyczki dla producentów rolnych, którzy prowadzą chów lub hodowlę świń na obszarach z ograniczeniami związanymi z ASF. Chodzi o sfinansowanie nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych, które zostały podjęte w związku z prowadzeniem przez producenta świń działalności rolniczej na obszarach występowania ASF.

Nowe rozwiązania wejdą w życie po 7 dniach od ogłoszenia.

Rada Ministrów przyjęła także uchwałę w sprawie udzielenia zgody na dokonanie notyfikacji Komisji Europejskiej zmiany programu pomocowego dla producentów świń, którzy w związku z obowiązującym zakazem utrzymywania świń lub ich wprowadzenia do gospodarstwa zaprzestali produkcji świń.

Dzięki programowi pomocowemu wprowadzone zostaną bardziej korzystne warunki udzielania wsparcia producentom świń.

- Do 200 sztuk podwyższona zostanie maksymalna liczba świń, do której udzielana jest pomoc. Dotychczas wsparcie to było udzielane do 50 sztuk.

- Podwyższona zostanie jednostkowa pomoc z 0,36 zł do 1 zł. Oznacza to wzrost o ponad 60 proc.

Dodatkowo, Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie udzielenia zgody na dokonanie notyfikacji Komisji Europejskiej programu pomocy producentom świń, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi epidemią COVID-19.

Uchwała ma na celu umożliwienie dokonania notyfikacji Komisji Europejskiej projektu programu pomocy producentom świń, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z ograniczeniami na rynku rolnym spowodowanymi epidemią COVID-19. Na rozwiązanie rząd przeznaczy 400 mln zł.

Dzięki programowi wprowadzona zostanie nowa pomoc dla producentów loch, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z COVID-19.

- Wsparcie otrzymają rolnicy, którzy do 15 kwietnia 2022 r. zgłoszą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oznakowanie świń urodzonych w ich gospodarstwie od 15 listopada 2021 r. do 31 marca 2022 r.
- Pomoc będzie udzielana w wysokości 1 tys. zł do każdego 10 sztuk świń urodzonych w gospodarstwie, jednak nie więcej niż 500 tys. zł dla producenta świń.
- Wsparcie będzie przyznawane przez biura powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Lech Kołakowski
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/